

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 11.04.2022

§ 141

Kestävän purkamisen Green Deal -sopimus

1923/00.05.00.00/2022

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Suunnittelujohtaja Petri Honkanen p. 050 559 4160, toimitilajohtaja Jouni Arola p. 050 559 4227

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Timonen Pekka

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus hyväksyy kestävän purkamisen Green-Deal sitoumuksen sisällön perusteluosassa kuvattujen pääperiaatteiden mukaisesti. Samalla kaupunginhallitus valtuuttaa kaupunginjohtajan allekirjoittamaan sopimuksen ympäristöministeriön kanssa. Sopimusta sovelletaan kaupunkikonsernin vastuulla oleviin rakennusten ja infratyömaiden purkukohteisiin.

Perusteluosa

Green deal on vapaaehtoinen sopimus valtion ja elinkeinoelämän välillä. Sopimuksia voidaan solmia myös julkisen sektorin kanssa. Green deal sopimusten avulla etsitään ratkaisuja ilmasto- ja ilmastohaasteisiin, luonnon monimuotoisuuden vähenemiseen ja luonnonvarojen ylikulutukseen vastaamiseksi sekä kiertotalouden edistämiseksi Suomessa. Green deal -

sopimukset tuovat yhteen ne tahot, joilla on keskeinen rooli toivottavan muutoksen aikaansaamiseksi.

Helmikuussa 2020 ympäristöministeriö solmi yhdessä Rakli ry:n kanssa kestävän purkamisen green deal -sopimuksen, eli vapaaehtoisen sopimuksen materiaalitehokkuuden edistämiseksi purkamisessa.

Päätavoite on lisätä purkumateriaalien uudelleenkäyttöä ja kierrättämistä kannustamalla kiinteistöomistajia ja rakennuttajia laatimaan purkukartoitus vähintään kokonaisten rakennusten purku- sekä laajoissa korjaushankkeissa. Green deal kannustaa myös käyttämään entistä tehokkaammin verkkopohjaisia maanlaajuisia vaihdanta-alustoja, kuten esimerkiksi Materiaalitoria, joista materiaalit voidaan löytää hyödynnettäviksi muiden toimijoiden toiminnassa. Sopimuksen tavoitteena on lisäksi vahvistaa purkumateriaaleihin ja niiden hyödyntämiseen liittyvää tietopohjaa sekä kehittää työkaluja, ohjeistusta ja tiedonsiirtoa purkumateriaalien uudelleen käytön ja kierrättämisen lisäämiseksi. Sopimus on voimassa vuoden 2025 loppuun asti.

Sopimus on päänavaus uudelle toimintakulttuurille rakennusosien ja purkumateriaalien uudelleenkäyttämiseksi ja kierrättämiseksi

Ilmastotavoitteiden kiristymisen ja niiden saavuttamista merkittävästi edistävän kiertotalouden myötä purkamisen, sekä rakennus- ja purkumateriaalien rooli rakentamisen ohjauksessa korostuu. EU:n jätedirektiivin mukaisesti vaarattoman rakennus- ja purkujätteen valmistelua uudelleenkäytettäväksi, kierrätystä ja muuta materiaalien hyödyntämistä on lisättävä vähintään 70 painoprosenttiin vuoteen 2020 mennessä. Suomessa syntyy noin 1,6 miljoonaa tonnia rakennus- ja purkujätettä, josta suurin osa, noin 85 prosenttia, syntyy korjaamisessa ja kokonaisten rakennusten purkamisessa. Viimeisen arvion mukaan

rakennus- ja purkujätteiden materiaalina hyödyntämistä oli vuonna 2017 noin 54 prosenttia.

Ympäristöministeriön tavoitteena on luoda hyvät edellytykset rakennus- ja purkumateriaalien korkeatasoiselle hyödyntämiselle. Purkukartoituksessa arvioidaan purkamisessa ja korjausrakentamisessa syntyvät haitalliset aineet ja purkumateriaalit sekä niiden uudelleenkäyttö ja kierrätettävyys. Purkukartoituksen laatiminen hyvissä ajoin ennen purkamista antaa nykyistä paremmat edellytykset käyttää uudelleen ja kierrättää purkumateriaaleja sekä hallita purkuprosessia.

Sopimuksen tavoitteena on edistää korjaus- ja purkuhankkeissa syntyvien purkumateriaalien markkinoiden toimivuutta ja siten lisätä purkumateriaalien uudelleenkäyttöä ja kierrättämistä. Sopimuksella pyritään:

parantamaan korjaus- ja purkuhankkeissa syntyviin purkumateriaaleihin liittyvän ennakkotiedon keräämistä ja laatua, sekä purkumateriaalien uudelleenkäytön ja kierrättämisen ennako-suunnittelua ja toteutusta edistämällä purkukartoituksen käyttöön ottoa niin, että Raklin kiinteistö-omistajajäsenten tämän sopimuksen määritelmän mukaisista korjaus- ja purkuhankkeista 50 prosentissa on vuoden 2022 loppuun mennessä ja 75 prosentissa vuoden 2025 loppuun mennessä toteutettu purkukartoitus ennen purkuluvan hakemista;

vahvistamaan purkumateriaaleihin liittyvää tietopohjaa keräämällä purkukartoituksessa tietoja ennakkoon arvioiduista korjaus- ja purkuhankkeissa syntyvistä purkumateriaaleista, sekä niiden purkukartoituksessa tunnistetusta uudelleenkäyttö- ja kierrätyspotentiaalista;

edistämään purkukartoituksessa tunnistettujen rakennusosien ja purkumateriaalien uudelleenkäyttöä ja kierrättämistä (esimerkiksi ilmoittamalla mahdollisimman aikaisessa vaiheessa uudelleenkäytön ja kierrätyksen näkökulmasta mahdollisesti potentiaaliset materiaalit tarvittavilta osin johonkin markkinapaikkaan kuten Materiaalitoriin); ja kehittämään olemassa olevien purkumateriaalien uudelleenkäyttöä ja kierrättämistä edistävien työkalujen (purkukartoitus ja Materiaalitori) toiminnallisuuksia ja mahdollisuuksien mukaan materiaalitehokkaan purkamisen ohjeistusta, sekä tukemaan mahdollisuuksien mukaan tiedonsiirron kehittämistä yleisesti (mukaan lukien uusien digitaalisten työkalujen kehittäminen).

Sopimus on ensivaiheessa suunnattu kiinteistöomistajille, mutta sopimusta voidaan tarvittaessa ja mahdollisuuksien mukaan päivittää koskemaan myös infrapurkamista, mikäli myöhemmin tunnistetaan hyviä toimintatapoja, joilla voidaan sopimuksen kautta tukea kestäväää infrapurkamista ja purkamisessa syntyvien purkumateriaalien uudelleenkäyttöä ja kierrättämistä.

Yritykset, kunnat ja muut yhteisöt voivat valita toimintaansa soveltuvia toimenpiteitä sopimuksen mukaisten tavoitteiden saavuttamisen edistämiseksi

Sopimuksessa on määritelty ylätasoinen toimenpiteet yrityksille, kunnille ja muille yhteisöille. Sitoumuksen tekemisen yhteydessä esitellään valittavissa olevat yksityiskohtaisemmat toimenpiteet.

Mikä tahansa sopimuksen tavoitteiden edistämisen kannalta oleellinen yritys, kunta tai muu yhteisö voi sitoutua tähän sopimukseen edellyttäen, että sen tekemä sitoumus täyttää green deal -sitoumuksille asetetut vaatimukset. Sitoumus on asetettujen vaatimusten mukainen, kun se on

laadittu noudattaen sitoumusten tekemiseen liittyvää ohjeistusta. Tehdessään sitoumuksen yritys, kunta tai muu yhteisö hyväksyy samalla kestävän purkamisen green deal -sopimuksen sisällön ja yhteiskuntasitoumuksen periaatteet. Sitoumuksen tekevän yrityksen, kunnan tai muun yhteisön ei tarvitse olla yhdistyksen jäsen.

Tehdessään sitoumuksensa yritys, kunta tai muu yhteisö sitoutuu sopimuksen tavoitteiden edistämiseen ja toimenpiteiden toteuttamiseen pääsääntöisesti kaikkien omistamiensa ja/tai toteuttamiensa tämän sopimuksen määritelmän mukaisten korjaus- ja purkuhankkeiden osalta.

Edistääkseen edellä kuvattujen tavoitteiden ja pyrkimysten saavuttamista yritykset, kunnat ja muut yhteisöt toteuttavat seuraavista toimenpiteistä kaikki pakollisiksi määritellyt toimenpiteet (yhteensä neljä toimenpidettä) ja vähintään yhden muista toimenpiteistä:

Pakolliset toimenpiteet

edellyttää, että pääsääntöisesti kaikissa omistamissaan ja/tai toteuttamissaan tämän sopimuksen määritelmän mukaisissa korjaus- ja purkuhankkeissa toteutetaan purkukartoitus purkukartoitusopasta hyödyntäen;

sitoutuu raportoimaan ennakkoon arvioidut korjaus- ja purkuhankkeissa syntyvät purkumateriaalit purkukartoitusopasta hyödyntäen täyttämällä purkukartoitukseen tarkoitetun excel-tiedoston ja toimittamalla tiedot osoitteeseen: purkukartoitus@ym.fi

kehittää toimintaansa edistämään purkumateriaalien uudelleenkäyttöä ja kierrätystä kokonaisvaltaisesti korjaus- ja purkuhankkeissaan; ja

jakaa tietoa purkukartoituksesta ja markkinapaikoista kuten esimerkiksi Materiaalitorista purkukartoituksia sekä korjaus- ja purkuhankkeita toteuttaville tahoille.

Muut toimenpiteet

edistää purkukartoituksessa tunnistettujen rakennusosien ja purkumateriaalien uudelleenkäyttöä ja kierrättämistä ilmoittamalla mahdollisimman aikaisessa vaiheessa materiaalit tarvittavilta osin johonkin markkinapaikkaan kuten Materiaalitoriin;

hyödyntää purkuhankkeiden vapaaehtoista hankintakriteeristöä osin tai kokonaisuudessaan omissa hankinnoissaan; tai

kehittää toimintaansa ja pyrkii hyödyntämään purkumateriaaleista, sekä niiden uudelleenkäyttö- ja kierrätyspotentiaalista purkukartoituksen yhteydessä kerättyä tietoa korjaus- ja purkuhankkeiden suunnittelussa ja/tai hankinnassa materiaalien uudelleenkäytön edistämiseksi ja tehokkaammaksi kierrättämiseksi.

Lisäksi yritykset, kunnat ja muut yhteisöt voivat toteuttaa muita toimenpiteitä tämän sopimuksen määritelmän mukaisissa korjaus- ja purkuhankkeissa syntyvien purkumateriaalien uudelleenkäytön ja kierrättämisen edistämiseksi.

Sopimus ja sitoumukset ovat oikeudelliselta luonteeltaan sen kaltaisia, ettei sopimuksen osapuolille tai sitoumuksen tehneille yrityksille, kunnille tai muille yhteisöille voi aiheutua missään tilanteissa sopimusta tai sitoumusta koskien seuraamuksia, kuten vahingonkorvausvelvollisuutta tai muita oikeudellisia sanktioita. Tilanteet koskevat esimerkiksi sopimuksen irtisanomista, sopimuksesta tai sitoumuksesta irtautumista tai niistä

erottamista sekä tilanteita, joissa on kyse muutoin sopimuksen mukaisten velvoitteiden noudattamisesta.

Sitoumus tehdään sähköisesti Greendeal2050-sivustolla.

Ennakkovaikutusten arviointi.

Päätösesityksen vaikutukset kuntalaisnäkökulmasta ovat pienet, johtuen sitoumuksen kohdistumisesta pääasiassa ympäristö- ja talousnäkökulmien kehittämiseen. Organisaationäkökulman mukaiset vaikutukset kohdistuvat uuden prosessin muodostamisesta ja tehtävän vastuuttamisesta.

Päätösesityksen mukaiset toimenpiteet lisäävät etenkin alkuvaiheessa vähäisessä määrin työmäärää. Prosessin vakiintuessa työmäärän lisäys jää vähäiseksi. Hankkeen toimenpiteet toteutetaan olemassa olevilla resursseilla. Ympäristönäkökulman mukaiset vaikutukset ovat merkittävät.

Sitoumus edistää osaltaan kiertotalousteemaa koko kaupunkiorganisaatiossa. Toimenpiteiden johdosta rakennuskohteiden kestävyysnäkökulma kehittyi vähentyvien päästöjen ja materiaalikierrätyksen johdosta. Talousvaikutukset ovat sitoumuksen aloitusvaiheessa hieman lähtötilannetta korkeammat prosessin käyttöönottamisen johdosta. Toisaalta materiaalikierrätys pienentää uusiomateriaalien käyttöä, josta saadaan pysyviä kustannussäästöjä. Kestävyyden huomioimisen lisäämisellä on positiivisia talousvaikutuksia organisaation ja alueen vetovoiman lisääntymisen kautta.

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

Ote: Petri Honkanen, Jouni Arola

